

Otázka pred odpoveďou: mediácia polarizácie v LGBTQ+ témach

Jozef Žuffa – Samuel Kravec

ŽUFFA, J. – KRAVEC, S.: The Question Before the Answer: Mediating Polarization in LGBTQ+ Issues. *Studia Aloisiana* 1/2026.

Abstract: The study examines LGBTQ+ issues as a site in which polarization becomes particularly visible in the Slovak Catholic context. Its central claim is that the pastoral and theological quality of a response depends in part on how the preceding question is framed. The article develops a theology of listening into a pastoral hermeneutics of the question: an approach that begins with the dignity, faith, experience and vulnerability of concrete persons and proceeds toward responsible ecclesial discernment. It draws on Slovak empirical data, selected magisterial and synodal documents, pastoral voices, and reflections on artificial intelligence as a digital mirror of the assumptions embedded in questions. The study distinguishes personal dignity, doctrine, pastoral practice, language, fear and experiences of exclusion, and proposes mediation as a way of sustaining disagreement without turning difference into hostility. Its aim is not to replace truth with compromise, but to create conditions in which truth can be sought without injuring the dignity of those who participate in the conversation.

Keywords: theology of listening; LGBTQ+; polarization; mediation; synodality; artificial intelligence.

Úvod

Skúsenosť LGBTQ+ osôb a ich rodín patrí v slovenskom cirkevnom a spoločenskom prostredí medzi otázky, na ktorých sa veľmi rýchlo ukáže kvalita nášho jazyka, schopnosť rozlišovania a úroveň dôvery medzi rozdielnymi skupinami. Nejde iba o jednu izolovanú morálno-teologickú tému. Stretávajú sa tu antropologické predpoklady, výklad Písma a tradície, skúsenosti ľudí,

obavy z kultúrnej zmeny, občiansko-právne otázky a pastoračná prax. Ak sa tieto roviny zlúčia do jednej skratky, človek sa ľahko stratí za symbolom širšieho sporu.

Cieľom tejto štúdie je pomenovať, ako takáto polarizácia vzniká a ako by ju pastorálna teológia mohla mediovať. Štúdia vychádza primárne zo slovenského katolíckeho kontextu, v ktorom sa LGBTQ+ téma stáva jedným z viditeľných miest polarizácie. Univerzálnu Cirkev nevníma ako predmet celkovej analýzy, ale ako širší teologický, magisteriálny a synodálny horizont, z ktorého čerpá kritériá dôstojnosti osoby, spoločného rozlišovania a pastoraľnej zodpovednosti. Chce tak prispieť k pastoraľno-teologickému rozlišovaniu v slovenskom prostredí; vybrané impulzy z univerzálnej diskusie používa ako metodické a pastoračné podnety.

Východisková téza znie: V polarizovanom čase nie je rozhodujúce iba to, akú odpoveď Cirkev dáva, ale aj to, akú otázku kladie. Formulácia otázky už vopred určuje, či človeka vnímame ako problém, riziko, alebo ideologický symbol, alebo ako osobu s dôstojnosťou, skúsenosťou a hlasom, ktorý treba počuť. Metodologickým jadrom navrhovanej mediácie je preto najprv pomenovať to, čo jednotlivé strany chránia, a až potom hodnotiť: nie zrovnávať ich obavy do jednej polohy, ale dať im presné mená.

V tejto štúdii používame výraz „teológia počúvania“ ako obrazný názov pre pastoraľno-teologický prístup, ktorý začína počúvaním konkrétnej skúsenosti človeka a až následne hľadá jazyk zodpovedného rozlišovania. Tento prístup nadväzuje na synodálny dôraz na počúvanie, rozhovor v duchu a spoločné rozlišovanie, no v tejto štúdii je rozvinutý najmä smerom k otázke, ako sa v polarizovaných témach formuluje samotná otázka. Teológia počúvania sa preto prehĺbuje do pastoraľnej hermeneutiky otázky: Nejde iba o to, aby Cirkev lepšie počúvala odpovede, ale aby sa učila klásť otázky tak, aby človeka vopred neuzatvárali do kategórie problému.

Pojem LGBTQ+ používame v tejto štúdii deskriptívne ako dnes všeobecne zrozumiteľné označenie skupiny ľudí, ktorých skúsenosť je v cirkevnom a spoločenskom prostredí predmetom diskusie. Nejde tým o prijatie konkrétneho ideologického rámca ani o nahradenie antropologického jazyka Cirkvi. V katolíckom prostredí zostáva potrebné rozlišovať medzi dôstojnosťou osoby, morálnou a doktrínou otázkou, pastoraľnou praxou, jazykom, skúsenosťou zranenia a spoločným rozlišovaním.

Jedným z bezprostredných impulzov tejto štúdie bola verejná diskusia s Jamesom Martinom SJ na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity. Pri príprave článku bol oslovený ako odborník s dlhoročnou pastoraľnou skúsenosťou v sprevádzaní LGBTQ+ katolíkov. Jeho práca a spätná väzba pomohli autorom spresniť najmä pastoračný jazyk, obraz mosta a evanjeliové obrazy počúvania. James Martin SJ tu nevystupuje ako hlavný teoretický rámec ani ako normatívna autorita na riešenie skúmanej témy, ale ako pastoraľný hlas, ktorý pomáha pomenovať skúsenosť LGBTQ+ katolíkov a spôsob stretnutia.¹

1 Porov. MARTIN, James. Building a Bridge: How the Catholic Church and the LGBT Community Can Enter into a Relationship of Respect, Compassion, and Sensitivity. New York : HarperOne, 2017; TRNAVSKÁ

Metóda a pramene

Štúdia pracuje so štyrmi skupinami prameňov. Prvú tvoria slovenské empiricko-pastorálne údaje o postojoch kresťanov na Slovensku k LGBT témam. Druhú predstavujú vybrané magisteriálne a synodálne dokumenty, ktoré osvetľujú dôstojnosť osoby, pastorálnu prax a spoločné rozlišovanie. Tretiu skupinu tvoria selektívne zvolené súčasné pastorálne a teologické hlasy; štvrtú dokumenty a reflexie o novom digitálnom prostredí. Takto zostavený korpus nie je úplnou mapou diskusie. Slúži ako rámec pre pastorálno-teologické rozlišovanie v slovenskom kontexte.

Téma hermeneutického pluralizmu pri interpretácii otázok homosexuality, viery, etiky a identity si pritom čoraz častejšie nachádza priestor aj v akademickom prostredí. Ako jeden z aktuálnych absolventských príspevkov možno v tomto kontexte spomenúť bakalársku prácu Samuela Kravca *Homosexualita a teologický pluralizmus: Prieniky viery, etiky a identity*.² V tejto štúdii na ňu odkazujeme nie ako na rozhodujúci odborný prameň, ale ako na signál akademickej relevancie témy a spoluautorské východisko ďalšieho pastorálno-teologického rozlišovania.

Rámec má zostať dostatočne jasný pre doktrínálne opatrného čitateľa a zároveň citlivý pre tých, ktorí do diskusie vstupujú zo skúsenosti zranenia, nepočutia alebo dlhodobého odstupu od cirkevného prostredia. Skúsenosť zranenia pritom nechápeme iba všeobecne. Môže vzniknúť v prístupe cirkevných komunít, v odmietnutí, zľahčovaní či mlčaní blízkej rodiny, vo verejnom jazyku redukujúcom človeka na problém, ale aj v dlhodobom pociťovaní, že vlastná skúsenosť viery a identity nemá bezpečný priestor, v ktorom by mohla byť vypočutá. Môže sa dotýkať aj rodičov a ďalších blízkych, ktorí zostávajú medzi lojalitou ku konkrétnemu človeku, požiadavkami viery a obavou z reakcie komunity.

Téma, ktorá rozdeľuje

Polarizácia nevzniká iba z rozdielnych názorov. Rozdielne názory patria k cirkevnému aj akademickému životu. Polarizácia vzniká vtedy, keď sa rozdiel začne čítať ako dôkaz nevernosti učeniu, ohrozenia alebo morálneho zlyhania druhej strany. Vtedy sa rozhovor prestáva viesť o veci a začína sa týkať príslušnosti. Človek už nehovorí ako osoba, ale ako zástupca tábora.

Z iného uhla možno túto dynamiku osvetliť motívom obetného baránka, s ktorým v nadväznosti na Reného Girarda pracuje James Alison. V čase

UNIVERZITA V TRNAVE, Teologická fakulta. Teológia, ktorá počúva: diskusia s Jamesom Martinom SJ [online]. 28. 4. 2026 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://tf.truni.sk/james-martin> Porov. tiež osobnú e-mailovú komunikáciu Jamesa Martina SJ s autormi, 11. 6. 2026; použité so súhlasom autora.

2 Porov. KRAVEC, Samuel. *Homosexualita a teologický pluralizmus: Prieniky viery, etiky a identity*. Bakalárska práca. Bratislava : Teologická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2026.

napätia môže spoločenstvo premeniť rozptýlený konflikt na jednotu namierenú proti jednej osobe alebo skupine, ktorej prisúdi úlohu nositeľa problému. Pre pastorálnu hermeneutiku otázky je dôležité, že aj samotná otázka môže ešte pred začiatkom rozhovoru vytvoriť vinníka; rozlišovanie sa potom mení na mechanizmus vylúčenia.³

Slovenské empirické údaje ukazujú, že kresťanské prostredie nie je v tejto téme homogénne. V reprezentatívnom prieskume kresťanov na Slovensku z roku 2022 súhlasilo približne 52 % respondentov s výrokom, že na úpravu učenia Cirkvi k homosexualite sa príliš tlačí a treba tomu dať čas; približne 36 % s názorom nesúhlasilo a 12 % sa nevedelo vyjadriť. Zároveň približne 50 % respondentov súhlasilo s tým, že cirkvi by mali byť voči LGBT ľuďom podstatne ústretovejšie bez ohľadu na to, či sa učenie zmení, alebo nezmení; 36 % nesúhlasilo a 14 % nevedelo odpovedať. Tieto údaje nepredstavujú „hlasovanie o učení“, ale ukazujú pastoračnú situáciu, v ktorej sa kresťanské komunity na Slovensku nachádzajú.⁴

Podobne diferencované postoje sa objavujú aj pri občiansko-právnych otázkach. Registrované partnerstvá podporilo približne 43 % respondentov, manželstvo párov rovnakého pohlavia 19 % a odmietnutie oboch možností uviedlo približne 38 %. Pri adopcii detí pámi rovnakého pohlavia vyjadrilo úplný súhlas približne 11 %, skôr súhlas 23 %, skôr nesúhlas 21 % a určite nesúhlas 38 % respondentov.⁵

Údaje ukazujú, že slovenskí kresťania sa v tejto téme nepohybujú iba medzi dvoma uzavretými tábormi. Časť respondentov chráni kontinuitu učenia a obáva sa rýchlej kultúrnej zmeny; iná časť vníma potrebu väčšej pastoračnej ústretovosti bez toho, aby tým nevyhnutne žiadala okamžitú zmenu učenia. Významná časť odpovedí zároveň naznačuje neistotu a nerozhodnosť. Táto neistota je pastoračne dôležitá: Ukazuje, že mnohí veriaci nemajú otázku uzavretú ideologicky, ale hľadajú jazyk, ktorý by dokázal byť verný učeniu a zároveň nezraňoval konkrétne osoby.

V slovenskom verejnom priestore sa LGBTQ+ téma navyše často stáva súčasťou širšieho kultúrneho konfliktu. V jednej diskusii sa potom prelínajú antropologické otázky, ochrana rodiny, občianske právo, cirkevná identita, obavy z ideológie i skúsenosť konkrétnych ľudí. Ak sa tieto roviny nerozlíšia, ľahko sa stane, že odpoveď na jednu z nich sa začne používať ako úplná odpoveď na všetky ostatné.

V takejto situácii sa jazyk stáva rozhodujúcim. Ak sa dôraz na doktrínalnu kontinuitu počuje ako odmietnutie človeka, rozhovor sa uzatvára. Ak sa

3 Porov. ALISON, James. Scapegoat: how civilisation harms and how the Cross heals [online]. [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://jamesalison.com/scapegoat-how-civilisation-harms-and-how-the-cross-heals/>

4 Porov. ŽUFFA, Jozef. Postoje kresťanov na Slovensku k LGBT témam. In: HRABOVECKÝ, Pavol (ed.). Prístup k párom rovnakého pohlavia v Katolíckej cirkvi na Slovensku. Ružomberok : VERBUM, 2026, s. 12 – 14.

5 Porov. ŽUFFA, Jozef. Postoje kresťanov na Slovensku k LGBT témam. In: HRABOVECKÝ, Pavol (ed.). Prístup k párom rovnakého pohlavia v Katolíckej cirkvi na Slovensku. Ružomberok : VERBUM, 2026, s. 15.

dôraz na pastoračné prijatie počuje ako nepriama zmena učenia, uzatvára sa rovnako. Úlohou pastoraľnej teológie je rozlíšiť, čo je v danej diskusii otázkou dôstojnosti osoby, čo otázkou učenia, čo otázkou pastoračnej praxe, čo otázkou občianskeho práva a čo otázkou strachu alebo zranenia.

Slovenská diskusia sa pritom odohráva v širšom globálnom kontexte. V mnohých krajinách nejde iba o spor o verejný jazyk alebo kultúrnu identitu, ale aj o otázku bezpečia, kriminalizácie a ochrany života. ILGA World vo svojich dátach z roku 2026 uvádza, že 65 členských štátov OSN kriminalizuje konsenzuálne sexuálne akty medzi osobami rovnakého pohlavia a v siedmich členských štátoch OSN je za ne právne predpísaný trest smrti. Odpor voči násiliu, ponižovaniu a nespravodlivej diskriminácii preto nemožno chápať ako okrajový doplnok pastorácie, ale ako súčasť ochrany ľudskej dôstojnosti a v niektorých kontextoch aj ako otázku ochrany života.⁶

Teológia, ktorá vychádza

Ak má byť teologická reflexia tejto témy zodpovedná, potrebuje metodologické zdôvodnenie. Motu proprio pápeža Františka *Ad thelogiam promovendam* zdôrazňuje, že teológia sa nemôže uspokojiť s abstraktným opakovaním vzorcov, ale má prorocky interpretovať prítomnosť, vstupovať do kontaktu s kultúrnymi a existenciálnymi premenami a rozvíjať synodálny spôsob práce založený na počúvaní, dialógu a rozlišovaní. Takáto „vychádzajúca“ teológia si zachováva zodpovednosť za pravdivosť svojich tvrdení, a zároveň vstupuje do priestoru rán, otázok a skúseností, kde sa dnes rozhoduje o dôveryhodnosti evanjeliovej reči.⁷

V tom istom horizonte *Evangelii gaudium* opisuje dynamizmus vychádzania a Cirkvi, ktorá preberá iniciatívu, zapája sa a sprevádza. Obráz otvorených dverí je spojený so schopnosťou spomaliť krok, pozrieť človeku do očí a načúvať tým, ktorí zostali na kraji cesty. Pastoraľna blízkosť sa tak nestáva dodatkom k ohlasovaniu, ale spôsobom, akým sa evanjelium dostáva ku konkrétnemu adresátovi.⁸

Apoštolská konštitúcia *Veritatis gaudium* dopĺňa túto perspektívu v akademickom rámci. Cirkevné univerzity a fakulty predstavuje ako kultúrne laboratóriá, v ktorých sa teológia stretáva s inými vedami a s konkrétnou realitou, aby dokázala rozlišovať otázky súčasnosti. Teologická fakulta preto nemá

6 Porov. ILGA WORLD. Pride Month: new ILGA World data and maps on laws affecting LGBTI people globally [online]. 1. 6. 2026 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://ilga.org/news/pride-month-2026-lgbti-maps-data/>

7 Porov. FRANTIŠEK. Ad thelogiam promovendam. Apoštolský list motu proprio [online]. 1. 11. 2023, č. 3–4 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/motu_proprio/documents/20231101-motu-proprio-ad-theologiam-promovendam.html

8 Porov. FRANTIŠEK. Evangelii gaudium. Apoštolská exhortácia o ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete [online]. 24. 11. 2013, č. 20, 24, 46, 49 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/apostolska-exhortacia-evangelii-gaudium>

byť iba miestom opakovania už ustálených odpovedí; má vytvárať aj priestor, kde sa citlivé témy spracúvajú pokojne, vedecky a pastoračne zodpovedne.⁹

Takýto rámec chráni štúdiu pred dvoma zjednodušeniami. Prvým je predstava, že každý vstup do LGBTQ+ tém je automaticky aktivizmom. Druhým je predstava, že každá obava o kontinuitu učenia je odmietnutím človeka. Pastorálna teológia môže pomôcť práve tým, že ukáže rozdiel medzi pastorálnou blízkosťou a zmenou doktríny, ale aj medzi ochranou učenia a zraňujúcim jazykom.

Pritom mnohí LGBTQ+ katolíci nevstupujú do cirkevného priestoru ako nositelia programu zmeny učenia. Často hľadajú odpoveď na otázku, či v Cirkvi majú miesto, či môžu počuť, že sú Bohom milovaní, a či Cirkev môže byť aj ich domovom. Pastorálnym testom takéhoto jazyka môže byť predstava mladého veriaceho človeka, ktorý nie je v žiadnom partnerskom vzťahu ani v morálne problematizovanej situácii, ale pri zmienke o svojej orientácii počuje najmä odsúdenie. Ak otázka Cirkvi začne iba kategorizáciou rizika, môže sa stať, že nepočuje človeka, ktorý ešte len hľadá základnú istotu viery: že jeho život je pred Bohom videný a jeho dôstojnosť nie je podmienená prijatím alebo odmietnutím kultúrnych sporov.

Dôležitý korektív prináša deklarácia *Dignitas infinita* Dikastéria pre náuku viery. Pripomína, že dôstojnosť patrí každej ľudskej osobe bez ohľadu na okolnosti, stav alebo situáciu a že osoby majú byť nezávislé od sexuálnej orientácie rešpektované vo svojej dôstojnosti a prijímané s úctou. V rovnakom smere Katechizmus Katolíckej cirkvi v č. 2358 žiada rešpekt, súcit a citlivosť a odmieta každý znak nespravodlivej diskriminácie. Tento rámec umožňuje začať rozhovor s osobou, nie kategorizáciou. Morálne rozlišovanie tým nezahŕňa; dôstojnosť vytvára podmienku, aby sa nezmenilo na ponižovanie.¹⁰

Termínom recepcia tu označujeme spôsob, akým sa daná téma v Cirkvi prijíma a vykladá, teda postoj, nie jednorazový akt. Doktrínálne opatrná recepcia nechráni iba abstraktnú normu alebo inštitucionálnu sebaobranu. V jej jadre môže stáť oprávnená obava o kontinuitu učenia Cirkvi, o sviatostnú povahu manželstva, o povolanie k čistote a o to, aby pastoračná prax nebola vnímaná ako skrytá zmena doktríny. Ak má byť mediácia poctivá, musí tieto obavy brať rovnako vážne ako skúsenosť vylúčenia alebo nepočutia, ktorú prinášajú LGBTQ+ osoby a ich rodiny. Aj táto strana má konkrétnu tvár. Možno si predstaviť kňaza alebo veriaceho, ktorý roky sprevádza manželstvá a rodiny a obáva sa, že ústretovejší pastoračný jazyk bude vo verejnom priestore chápaný ako doktrínálny posun. Ak sa jeho vernosť automaticky označí za rigidnosť alebo iba za strach, prestáva byť počutý práve tak, ako

9 Porov. FRANTIŠEK. Veritatis gaudium. Apoštolská konštitúcia o cirkevných univerzitách a fakultách [online]. 8. 12. 2017, Predhovor, č. 4b–d a 5 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_constitutions/documents/papa-francesco_costituzione-ap_20171208_veritatis-gaudium.html

10 Porov. DIKASTÉRIUM PRE NÁUKU VIERY. Dignitas infinita. Deklarácia o ľudskej dôstojnosti [online]. 2. 4. 2024, č. 1, 54–55 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/pdf/VAT/VATDignitasInfinita.pdf>; KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI, č. 2358 [online]. [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://dkc.kbs.sk/dkc.php?in=kkc2357>

prestáva byť počutý mladý človek odmietnutý nálepkou. Mediácia preto berie vážne obe skúsenosti nepočutia.

Od kontroverzie k rozlišovaniu

Dôležitý metodologický podnet prináša Študijná skupina č. 9, ktorá vznikla v súvislosti s celosvetovým synodálnym procesom. Jej úlohou bolo pripraviť teologické kritériá a synodálne metodológie pre spoločné rozlišovanie vynárajúcich sa doktrínálnych, pastoračných a etických otázok. Záverečná správa bola publikovaná 5. mája 2026. Skupina sama výslovne uvádza, že nemá právomoc ani úlohu definitívne riešiť jednotlivé otázky. Dokument preto nečítame ako magisteriálny text so záväznou doktrínálnou váhou, ale ako metodologický podnet pre prechod od jazyka „kontroverzných“ tém k témam, ktoré sa vynárajú zo skúsenosti Božieho ľudu a vyžadujú spoločné rozlišovanie.¹¹

V podobnom duchu Nathalie Becquartová, podsekretárka Generálneho sekretariátu synody, charakterizuje prvú fázu synodálneho procesu ako praktickú školu synodality, ktorá má cirkev naučiť umeniu počúvania a dialógu. Pre mediáciu polarizovaných tém je dôležitá aj jej pripomienka, že obavy, napätia a odpory nemusia byť iba zlyhaním procesu; prirodzene patria k duchovnému rozlišovaniu, v ktorom sa Cirkev učí počúvať aj hlasy na okraji a hlasy kritické.¹²

Synodálny proces zároveň naznačil, že skúsenosť LGBTQ+ osôb nemožno vnímať iba ako západnú kultúrnu otázku. James Martin SJ uvádza informáciu člena prípravného tímu synody, podľa ktorej sa táto téma objavila približne v polovici správ biskupských konferencií. Nejde o oficiálne publikovanú štatistiku Generálneho sekretariátu synody, preto ju treba používať ako sekundárny údaj. Napriek tomuto obmedzeniu naznačuje, že otázka pastorácie LGBTQ+ katolíkov sa v synodálnom procese neobjavovala iba v západných krajinách.¹³

Tento posun je pre mediáciu zásadný. Slovo „kontroverzia“ prirodzene aktivuje logiku sporu, obrany a víťazstva. Slovo „vynárajúca sa téma“ nepopiera napätie, ale umožňuje pozrieť sa naň inak: ako na skúsenosť, ktorá si vyžaduje počúvanie, pomenovanie a rozlišovanie. Pri LGBTQ+ osobách to znamená pýtať sa nielen na to, čo má Cirkev povedať, ale aj na to, čo sa v živote týchto ľudí a ich rodín už dlho pokúša byť vypočuté.

11 Porov. GENERAL SECRETARIAT OF THE SYNOD. Study Group N. 9: Theological Criteria and Synodal Methodologies for Shared Discernment of Emerging Doctrinal, Pastoral, and Ethical Issues. Final Report [online]. Vatican City, 5. 5. 2026, Introductory Notes, časti 4–5, s. 6–7 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.synod.va/content/dam/synod/process/implementation/10workinggroups/final-reports/sg9/SG-9.Final-Report.pdf>

12 Porov. BECQUART, Nathalie. Witness of Sr. Nathalie Becquart X.M.C.J., Under-Secretary of the General Secretariat of the Synod [online], s. 1–2 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.synod.va/content/dam/synod/common/phases/continental-stage/EN_Becquart.pdf

13 Porov. MARTIN, James. Vatican listens to LGBTQ people: A major step forward. In: Outreach [online]. 5. 5. 2026 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://outreach.faith/2026/05/vatican-listens-to-lgbtq-people-a-major-step-forward/>

Samotná správa Študijnej skupiny č. 9 je predmetom diskusie a v niektorých cirkevných prostrediach vyvoláva obavy, najmä pre spôsob, akým pracuje so svedectvami a s napätím medzi doktrínálnou pevnosťou a pastoračným prijatím. Táto štúdia ju preto nepreberá ako normatívne riešenie LGBTQ+ otázky. Neopiera sa o jej konkrétne obsahové závery ani o spôsob, akým vyhodnocuje jednotlivé svedectvá. Využíva predovšetkým metodologický podnet: Potrebu prejsť od logiky kontroverzie k spoločnému rozlišovaniu tém, ktoré sa vynárajú zo skúsenosti Božieho ľudu a vyžadujú teologicky zodpovedné pomenovanie.

Študijná skupina č. 9 vychádza z biblického obrazu Sk 10-15. Prvotná Cirkev tu rieši vzťah medzi veriacimi zo židovstva a veriacimi z pohanstva, teda otázku, ktorá sa dotýkala identity, tradície, rituálu a hraníc spoločenstva. Analógia je použiteľná iba v obmedzenom zmysle. Situácia pohanokresťanov nie je obsahovo totožná s dnešnou LGBTQ+ otázkou a biblický text priamo nerieši súčasné antropologické a morálne otázky sexuality. Jeho význam spočíva v modeli rozlišovania: nová skúsenosť naruší zaužívané hranice, spoločenstvo počúva svedectvá, číta Písmo, diskutuje, rozlišuje v Duchu a autorita formuluje rozhodnutie, ktoré má slúžiť jednote i misii Cirkvi.¹⁴

Správa zároveň zdôrazňuje princíp pastorality. Pastorálnosť nie je slabšou verziou doktríny; vyjadruje skutočnosť, že ohlasovanie evanjelia sa vždy deje voči konkrétnemu adresátovi a v konkrétnom kontexte. Učenie Cirkvi sa preto nemá komunikovať ako chladná klasifikácia, ale ako pravda určená človeku, ktorého Boh už oslovuje. Cieľom rozlišovania je popri presnosti odpovede aj budovanie spoločného dobra a spoločenstva schopného niest rozdiel bez nepriateľstva.¹⁵

Evanjeliové obrazy počúvania

James Martin SJ vo verejnej diskusii na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity ponúkol tri evanjeliové obrazy: rímskeho stotníka, Samaritánku pri studni a Zacheja. V tejto štúdii ich nepoužívame ako paralely k LGBTQ+ osobám, ale ako obrazy Ježišovho spôsobu stretnutia s človekom, ktorý stojí mimo očakávaného náboženského streda.¹⁶

Rímsky stotník stojí mimo náboženskej komunity Izraela, a zároveň reprezentuje mocenskú štruktúru. Ježiš však nevidí najprv kategóriu, ale prosbu a vieru. Samaritánka pri studni nesie osobnú históriu a patrí k skupine, s kto-

¹⁴ Porov. GENERAL SECRETARIAT OF THE SYNOD. Study Group N. 9, Final Report, Introductory Notes, časti 3 – 4, s. 5 – 6; MEDZINÁRODNÁ TEOLOGICKÁ KOMISIA. Synodalita v živote a v misii Cirkvi [online]. 2. 3. 2018, č. 49 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/synodalita-v-zivote-a-v-misii-cirkvi>

¹⁵ Porov. GENERAL SECRETARIAT OF THE SYNOD. Study Group N. 9, Final Report, čas II: The Principle of Pastorality and its Practical Implementation in a Synodal Church, s. 15 – 22.

¹⁶ Porov. TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE, Teologická fakulta. Teológia, ktorá počúva: diskusia s Jamesom Martinom SJ [online]. 28. 4. 2026 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://tf.truni.sk/james-martin>

rou Židia žili v napätí. Ježiš nezačína odsúdením ani verejným označením jej situácie. Vstupuje do rozhovoru, ktorý obnovuje jej dôstojnosť a otvára cestu novému seba porozumeniu. Zachej túži vidieť Ježiša, ale zástup mu v tom bráni. Ježiš ho oslovuje menom a vstupuje do jeho domu.

Tieto obrazy učia spôsobu stretnutia. Ježiš nezačína zaradením človeka do kategórie. Vidí túžbu, bolesť, hľadanie, vieru alebo možnosť obrátenia. To neznamená, že pravda zmizne. Znamená to, že pravda sa stáva slovom vysloveným vo vzťahu, nie nálepkou položenou na človeka zvonka.

Keď o LGBTQ+ osobách hovoríme iba ako o téme, ľahko sa stráca ich vlastný hlas, ich vzťah k viere, skúsenosť rodiny, Cirkvi, zranenia i túžby po prijatí. Evanjeliové obrazy pomáhajú vrátiť do stredu človeka. Práve tu sa obraz teológie počúvania stáva konkrétnym: Pred odpoveďou je potrebné počuť, kto pred nami stojí.

Obraz mosta je v tejto téme zvlášť výpovedný. Most neruší brehy ani nevymazáva rozdiely. Vytvára priestor, v ktorom sa ľudia, ktorí sa prestali počuť, môžu znovu stretnúť bez toho, aby sa najprv museli vzdať svojej identity, obáv alebo presvedčení. V pastorálnom zmysle most neoslabuje pravdu, ale chráni možnosť rozhovoru, v ktorom doktrína nemusí byť vyslovená ako odmietnutie človeka.

Otázka pred odpoveďou

Teológia počúvania potrebuje ďalší krok: Musí skúmať nielen odpovede, ale aj otázky. Otázka nie je neutrálna. Už v nej sa nachádza obraz človeka, predstava o pravde, strach z ohrozenia a očakávaný typ odpovede. Kto kladie otázku, často určuje hranice toho, čo môže byť počuté.

Pri LGBTQ+ témach je to zreteľné. Otázka „Čo má Cirkev robiť s LGBTQ+ ľuďmi?“ znie prakticky, ale človeka už vopred stavia do pozície objektu, s ktorým treba niečo urobiť. Otázka „Ako ochrániť učenie pred ideológiou?“ môže vyjadrovať legitímnu obavu, ale môže zároveň prekryť konkrétneho človeka abstraktným pojmom. Na druhej strane otázka „Ako má Cirkev konečne prijať všetky požiadavky LGBTQ+ ľudí?“ môže vychádzať zo skúsenosti bolesti, no môže preskočiť otázku tradície, sviatostnej gramatiky a doktrinálnej kontinuity.

Pastorálna hermeneutika otázky preto skúma, aký priestor otázka vytvára. Niektoré otázky klasifikujú. Pýtajú sa: Kam ťa zaradíme? Niektoré sú obranné. Pýtajú sa: Ako sa ochránime? Niektoré sú asimilačné. Pýtajú sa: Ako ťa prijmeme tak, aby si nenarušil existujúci poriadok? Zrelšia otázka je dialógová: Čo potrebujeme počuť? A ešte hlbšia je rozlišujúca: Čo je tu pravdivé, čo je zranené, čo je nejasné a čo treba chrániť?

Takáto otázka neruší učenie Cirkvi. Pomáha však zabrániť tomu, aby sa učenie komunikovalo ako zbraň. Rovnako neidealizuje skúsenosť človeka. Pomáha jej vstúpiť do rozlišovania tak, aby nebola použitá iba ako

argument jednej strany. V tomto zmysle sa otázka stáva prvým pastoračným a morálnym aktom.

Pastorálna hermeneutika otázky zároveň umožňuje vidieť, čo jednotlivé recepcie chránia. Pastoračne inkluzívna recepcia často chráni skúsenosť zranenia, potrebu prijatia, jazyk, ktorý nezraňuje, a možnosť účasti na živote spoločenstva. Doktrínalne opatrná recepcia chráni kontinuitu učenia, povolanie k čistote, sviatostnú povahu manželstva a obavu, aby pastoračná prax nebola čítaná ako doktrínálny posun. Mediácia nezačína zrovnávaním týchto obáv do jednej pozície, ale ich presným pomenovaním.

Digitálne zrkadlo otázok

Umelá inteligencia vstupuje do tejto štúdie iba ako príklad hlavnej tézy. Prompt je konkrétnym príkladom toho, že otázka nikdy nie je neutrálna. Ten istý dokument možno digitálnemu systému predložiť s podozrievavým, triumfalistickým alebo rozlišujúcim zadáním. Výsledná odpoveď potom často nezrkadlí iba dokument, ale aj rámec, ktorý bol vložený do otázky.

Spoločná nóta *Antiqua et nova* Dikastéria pre náuku viery a Dikastéria pre kultúru a vzdelávanie rozlišuje medzi ľudskou a umelou inteligenciou. Umelá inteligencia môže napodobňovať niektoré výstupy ľudského uvažovania, zostáva však nástrojom vytvoreným človekom; nemá telesnú, vzťahovú, morálnu a duchovnú skúsenosť, z ktorej vyrastá ľudské rozlišovanie. Dokument zároveň pripomína, že technické systémy nesú predstavu o človeku a spoločnosti vpísanú do cieľov, dát a spôsobu použitia, a preto ich treba hodnotiť podľa toho, či rešpektujú ľudskú dôstojnosť a podporujú spoločné dobro.¹⁷

Encyklika Leva XIV. *Magnifica Humanitas* zasadzuje umelú inteligenciu do širšej otázky digitálnej moci, sociálneho vylúčenia a ochrany ľudskej osoby. Za kritériá rozlišovania označuje dôstojnosť človeka, spoločné dobro, solidaritu a sociálnu spravodlivosť; zároveň upozorňuje, že výstupy AI môžu pôsobiť objektívne, hoci odrážajú kultúrne predpoklady tých, ktorí systémy navrhli a trénovali. Pre túto štúdiu je podstatné práve toto: Technológia nestojí mimo obrazu človeka a rámca otázok, ktoré jej kladieme.¹⁸

AI teda nie je autoritou nad teológiou. Môže však ukázať, ako rýchlo sa spôsob otázky mení na spôsob odpovede. Ak sa pýtame: „Prečo je tento dokument zradou učenia?“ odpoveď sa bude organizovať v obrannom rámci. Ak sa pýtame: „Pečo je tento dokument víťazstvom inklúzie?“ odpoveď sa môže organizovať v inom, ale rovnako uzavretom rámci. Ak sa pýtame: „Aké

17 Porov. DIKASTÉRIUM PRE NÁUKU VIERY; DIKASTÉRIUM PRE KULTÚRU A VZDELÁVANIE. *Antiqua et nova*. Note on the Relationship Between Artificial Intelligence and Human Intelligence [online]. 28. 1. 2025, č. 6, 30 – 35, 39–42 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_dcf_doc_20250128_antiqua-et-nova_en.html

18 Porov. LEV XIV. *Magnifica Humanitas*. Encyklika [online]. 15. 5. 2026, č. 93–100 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/encyclicals/documents/20260515-magnifica-humanitas.html>

obavy, hodnoty a skúsenosti sú prítomné v rozdielnych recepciách?“ vzniká väčší priestor na rozlišovanie.

V tomto zmysle digitálny vek nezavádza úplne nový problém. Skôr zrýchľuje starý problém: Spôsob reči vytvára svet, v ktorom potom konáme. Pastorálna teológia preto potrebuje kultivovať nielen odpovede, ale aj otázky, ktoré predchádzajú odpovediam.

Od prijatia k účasti

Jednou z najdôležitejších otázok pastorácie je rozdiel medzi prijatím a účasťou. Prijatie znamená, že človek nie je odmietnutý. Účasť znamená, že jeho život, viera a dary môžu primeraným spôsobom vstúpiť do spoločenstva. Medzi týmito dvoma rovinami sa často nachádza skryté napätie. Komunita môže povedať, že každý je vítaný, a predsa nevytvorí priestor, v ktorom by človek mohol bezpečne hovoriť, slúžiť alebo rásť.

Amoris laetitia pripomína, že každá osoba má byť nezávisle od sexuálnej orientácie rešpektovaná vo svojej dôstojnosti a že rodinám treba poskytovať ohľaduplné sprevádzanie. Súčasne rozlišuje tento pastoračný záväzok od projektov, ktoré by zväzky osôb rovnakého pohlavia stavali na roveň manželstvu.¹⁹ *Fiducia supplicans* zasa rozlišuje medzi liturgickým uznaním vzťahu a spontánnou pastoračnou prosbou o Božiu pomoc v konkrétnej životnej situácii. Dokument tým ukazuje, že pastoračný jazyk potrebuje presné pomenovanie toho, čo gesto znamená a čo neznamena.²⁰

Tieto dokumenty neodstraňujú doktrínálne otázky. Učia však, že pastoračný jazyk musí byť presný. Nestačí povedať, že človek je vítaný. Treba sa pýtať, ako je vítaný, či môže hovoriť, či je jeho skúsenosť vypočutá a či sa jeho prítomnosť chápe iba ako problém, alebo aj ako výzva k zrelšiemu spoločenstvu.

Skúsenosť LGBTQ+ osôb a ich rodín tak ukazuje širší problém cirkevnej kultúry. Podobný mechanizmus sa môže objaviť pri iných ľuďoch, ktorí sa cítia na okraji: Pri rozvedených a znovu zosobášených, pri ľuďoch so zraneniami z cirkevného prostredia, pri menšinách, pri tých, ktorí majú odlišnú duchovnú skúsenosť alebo sa boja hovoriť o vlastnom živote. Otázka preto nie je iba: Ako odpovedať na jednu skupinu? Otázka znie: Akým spôsobom sa Cirkev učí počuť človeka skôr, než ho zaradí?

19 Porov. FRANTIŠEK. *Amoris laetitia*. Posynodálna apoštolská exhortácia o láske v rodine [online]. 19. 3. 2016, č. 250–251 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/apostolska-exhortacia-amoris-laetitia>

20 Porov. DIKASTÉRIUM PRE NÁUKU VIERY. *Fiducia supplicans* o pastoračnom význame požehnania [online]. 18. 12. 2023, č. 31–41 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/fiducia-supplicans-o-pastoracnom-vyzname-pozehnania>

Mediácia ako úloha teológie

Mediácia polarizovaných postojov neznamená slabosť ani neurčitosť. Je to schopnosť vytvoriť priestor, v ktorom sa pravda nehľadá cez zranenie druhého. V teologickom prostredí ide o náročnú úlohu, pretože spor sa často vedie o hodnoty, ktoré sú pre jednotlivé recepcie zásadné. Niektorí účastníci diskusie sa boja straty dôstojnosti človeka, iní straty kontinuity učenia. Niektorí sa boja ďalšieho vylúčenia, iní dojmu, že pastoračné gesto mení obsah učenia. Teológia počúvania tieto obavy nezrovnáva do falošnej harmónie. Pomáha ich pomenovať a vytvára podmienky, aby sa z rozdielu nestalo nepriateľstvo.

Fratelli tutti opisuje dialóg ako približovanie sa, vyjadrenie vlastného stanoviska, vzájomné počúvanie, pokus porozumieť a hľadanie styčných bodov. Autentický sociálny dialóg podľa dokumentu rešpektuje uhol pohľadu druhého a pripúšťa, že v ňom môžu byť oprávnené presvedčenia a záujmy. Tento rámec je pre mediáciu dôležitý: rešpekt k druhému nevyžaduje predstierať, že rozdiel neexistuje, ale umožňuje skúmať ho bez predčasnej delegitimizácie osoby.²¹

Záverečný dokument Synody z roku 2024 definuje synodalitu ako spoločné kráčanie zahrňajúce vzájomné počúvanie, dialóg, komunitné rozlišovanie a rozhodovanie podľa rozlíšenej spoluzodpovednosti. Ekleziálne rozlišovanie pritom nie je organizačnou technikou: vyžaduje dôveru, modlitbu, rešpektujúce počúvanie každého hlasu, otvorenosť voči kontextu a príspevok teológie i ľudských vied. Mediácia sa preto netýka iba komunikačnej techniky. Je teologickou úlohou chrániť vzťah natoľko, aby bolo možné spoločne hľadať pravdu.²²

Teologická fakulta sa tak môže stať miestom, kde sa citlivé témy nespracúvajú ani v režime mlčania, ani v režime mobilizácie. Akademické prostredie umožňuje spomaliť reakciu, rozlíšiť pojmy, pomenovať pramene a vytvoriť jazyk, ktorý nie je iba odrazom verejnej polemiky. Práve v tom spočíva jeho služba Cirkvi a spoločnosti.

V prostredí Teologickej fakulty Trnavskej univerzity sa tento mediačný potenciál teológie rozvíja aj v študijnom programe Náboženská a kultúrna mediácia. Program prepája teológiu, filozofiu, spoločenské vedy a skúsenostné učenie a pripravuje študentov na porozumenie konfliktom, hodnotovým rozdielom a napätiam medzi ľuďmi alebo komunitami. Táto štúdia preto nevzniká iba ako reflexia jednej citlivej témy, ale aj ako príspevok k širšiemu rozvíjaniu pastorálno-teologickej mediácie v akademickom vzdelávaní.²³

21 Porov. FRANTIŠEK. *Fratelli tutti*. Encyklika o bratstve a sociálnom priateľstve [online]. 3. 10. 2020, č. 198, 203 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/encyklika-fratelii-tutti>

22 Porov. SYNOD OF BISHOPS. Final Document of the XVI Ordinary General Assembly of the Synod of Bishops: For a Synodal Church: Communion, Participation, Mission [online]. Vatican City, 26. 10. 2024, č. 28–30, 80 – 86 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.synod.va/content/dam/synod/news/2024-10-26_final-document/ENG---Documento-finale.pdf

23 Porov. TEOLOGICKÁ FAKULTA TRNAVSKÉJ UNIVERZITY. Náboženská a kultúrna mediácia [online]. 1. 3. 2025 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://tf.truni.sk/mediacia>

Tento mediačný potenciál teológie sa na fakulte nerozvíja iba v rovine akademickej reflexie. Fakulta ho postupne overuje aj v konkrétnych formách dialógu. Jedným z príkladov bola diskusia *V dialógu s LGBTI+ osobami*, ktorá sa uskutočnila 16. novembra 2022 v aule fakulty v spolupráci so združením Apeiron a za účasti zástupcov organizácie SIGNUM – Dúhový kresťania. Neskoršia diskusia s Jamesom Martinom SJ v roku 2026 môže byť čítaná ako pokračovanie tejto línie, nie ako jej začiatok. Tieto skúsenosti ukazujú, že teologické prostredie môže vytvárať priestor, v ktorom sa citlivé témy neotvárajú ako ideologický zápas, ale ako výzva k počúvaniu, porozumeniu a rozlišovaniu.²⁴

V slovenskom kontexte je takáto služba potrebná. Téma LGBTQ+ osôb sa často prenáša do verejného priestoru ako kultúrny konflikt. Cirkev môže reagovať obranným jazykom alebo mlčaním. Ani jedno nestačí. Obranný jazyk môže stratiť človeka; mlčanie môže prehĺbiť nedôveru. Teológia počúvania ponúka tretiu možnosť: položiť otázku tak, aby nezradila pravdu a zároveň nezatvorila dvere pred človekom.

Záver

Štúdia vyšla z konkrétnej slovenskej situácie, v ktorej sa skúsenosť LGBTQ+ osôb a ich rodín ľahko stáva miestom polarizácie. Ukázala, že jadrom problému nie je iba obsah odpovede, ale aj spôsob otázky. Otázka môže človeka vopred uzavrieť do kategórie problému, rizika alebo ideologického symbolu. Môže však vytvoriť aj priestor, v ktorom sa človek ukáže ako osoba s dôstojnosťou, skúsenosťou, vierou, zraniteľnosťou a túžbou po prijatí.

Teológia počúvania je v tejto štúdii obrazným názvom pre taký pastoraľno-teologický prístup, ktorý začína počúvaním a smeruje k rozlišovaniu. Jej cieľom nie je zmeniť učenie hlasovaním o skúsenostiach. Jej cieľom je, aby sa učenie komunikovalo v jazyku, ktorý nestráca človeka zo zreteľa. Preto sa teológia počúvania prehlbuje na pastoraľnu hermeneutiku otázky: Učí sa skúmať, aký svet vytvára otázka ešte predtým, než zaznie odpoveď.

Vybrané dokumenty Magistéria a synodálne texty umožňujú tento prístup ukotviť. Metodologický základ poskytuje výzva, aby teológia vstupovala do nových a citlivých oblastí a spájala vedeckú presnosť s kontaktom s konkrétnou realitou. Antropologický základ tvorí nepodmienená dôstojnosť osoby a odmietnutie nespravodlivej diskriminácie; pastoraľný základ potreba presného sprevádzania a rozlišovania. Študijná skupina č. 9 ponúka metodologický jazyk pre prechod od kontroverzie k vynárajúcim sa témam, pričom jej status a obsahové závery treba čítať opatrne. Dokumenty o umelej inteligencii zasa pripomínajú, že aj digitálne prostredie nesie obraz človeka vpísaný do našich otázok.

24 Porov. TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE, Teologická fakulta. V dialógu s LGBTI+ osobami [online]. 16. 11. 2022 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://tf.truni.sk/v-dialogu-s-lgbti-osobami>; TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE, Teologická fakulta. Teológia, ktorá počúva: diskusia s Jamesom Martinom SJ [online]. 28. 4. 2026 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://tf.truni.sk/james-martin>

Mediácia, ktorú štúdia navrhuje, neznamená kompromis namiesto pravdy. Znamená vytvoriť podmienky, v ktorých sa pravda môže hľadať bez zraňovania dôstojnosti človeka. Takto chápaná teológia neodstraňuje napätie. Učí ho nieť tak, aby sa nestalo jedinou gramatikou cirkevného rozhovoru. V čase polarizácie môže byť práve otázka pred odpoveďou prvým krokom k inému rozhovoru a iný rozhovor prvým krokom k spoločenstvu, ktoré počúva bez straty vernosti evanjeliu.

Literatúra

- ALISON, James. *Scapegoat: how civilisation harms and how the Cross heals* [online]. [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://jamesalison.com/scapegoat-how-civilisation-harms-and-how-the-cross-heals/>
- BECQUART, Nathalie. Witness of Sr. Nathalie Becquart X.M.C.J., Under-Secretary of the General Secretariat of the Synod [online]. [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.synod.va/content/dam/synod/common/phases/continental-stage/EN_Becquart.pdf
- DIKASTÉRIUM PRE NÁUKU VIERY. *Dignitas infinita*. Deklarácia o ľudskej dôstojnosti [online]. 2. 4. 2024 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/pdf/VAT/VATDignitasInfinita.pdf>
- DIKASTÉRIUM PRE NÁUKU VIERY. *Fiducia supplicans* o pastoračnom význame požehnania [online]. 18. 12. 2023 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/fiducia-supplicans-o-pastoracnom-vyzname-pozehnania>
- DIKASTÉRIUM PRE NÁUKU VIERY; DIKASTÉRIUM PRE KULTÚRU A VZDELÁVANIE. *Antiqua et nova*. Note on the Relationship Between Artificial Intelligence and Human Intelligence [online]. 28. 1. 2025 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_dcf_doc_20250128_antiqua-et-nova_en.html
- FRANTIŠEK. *Ad theologiam promovendam*. Apoštolský list motu proprio [online]. 1. 11. 2023 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/motu_proprio/documents/20231101-motu-proprio-ad-theologiam-promovendam.html
- FRANTIŠEK. *Amoris laetitia*. Posynodálna apoštolská exhortácia o láske v rodine [online]. 19. 3. 2016 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/apostolska-exhortacia-amoris-laetitia>
- FRANTIŠEK. *Evangelii gaudium*. Apoštolská exhortácia o ohlasovaní evanjelia v súčasnom svete [online]. 24. 11. 2013 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/apostolska-exhortacia-evangelii-gaudium>

- FRANTIŠEK. *Fratelli tutti*. Encyklika o bratstve a sociálnom priateľstve [online]. 3. 10. 2020 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/encyklika-fratelli-tutti>.
- FRANTIŠEK. *Veritatis gaudium*. Apoštolská konštitúcia o cirkevných univerzitách a fakultách [online]. 8. 12. 2017 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_constitutions/documents/papa-francesco_costituzione-ap_20171208_veritatis-gaudium.html
- GENERAL SECRETARIAT OF THE SYNOD. *Study Group N. 9: Theological Criteria and Synodal Methodologies for Shared Discernment of Emerging Doctrinal, Pastoral, and Ethical Issues. Final Report* [online]. Vatican City, 5. 5. 2026 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.synod.va/content/dam/synod/process/implementation/10workinggroups/final-reports/sg9/SG-9_Final-Report.pdf
- ILGA WORLD. Pride Month: new ILGA World data and maps on laws affecting LGBTI people globally [online]. 1. 6. 2026 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://ilga.org/news/pride-month-2026-lgbti-maps-data/>
- KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI, č. 2358 [online]. [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://dkc.kbs.sk/dkc.php?in=kkc2357>
- KRAVEC, Samuel. Homosexualita a teologický pluralizmus : Prieniky viery, etiky a identity. Bakalárska práca. Bratislava : Teologická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2026.
- LEV XIV. *Magnifica Humanitas*. Encyklika [online]. 15. 5. 2026 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/encyclicals/documents/20260515-magnifica-humanitas.html>
- MARTIN, James. *Building a Bridge: How the Catholic Church and the LGBT Community Can Enter into a Relationship of Respect, Compassion, and Sensitivity*. New York : HarperOne, 2017.
- MARTIN, James. Vatican listens to LGBTQ people: A major step forward. In: Outreach [online]. 5. 5. 2026 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://outreach.faith/2026/05/vatican-listens-to-lgbtq-people-a-major-step-forward/>
- MEDZINÁRODNÁ TEOLOGICKÁ KOMISIA. Synodalita v živote a v misii Cirkvi [online]. 2. 3. 2018 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/synodalita-v-zivote-a-v-misii-cirkvi>
- SYNOD OF BISHOPS. Final Document of the XVI Ordinary General Assembly of the Synod of Bishops: For a Synodal Church: Communion, Participation, Mission [online]. Vatican City, 26. 10. 2024 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: https://www.synod.va/content/dam/synod/news/2024-10-26_final-document/ENG---Documento-finale.pdf
- TEOLOGICKÁ FAKULTA TRNAVSKEJ UNIVERZITY. Náboženská a kultúrna mediácia [online]. 1. 3. 2025 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://tf.truni.sk/mediacia>.
- TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE, Teologická fakulta. *Teológia, ktorá počúva: diskusia s Jamesom Martinom SJ* [online]. 28. 4. 2026 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://tf.truni.sk/james-martin>

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE, Teologická fakulta. *V dialógu s LGBTI+ osobami* [online]. 16. 11. 2022 [cit. 2026-06-23]. Dostupné na: <https://tf.truni.sk/v-dialogu-s-lgbti-osobami>.

ŽUFFA, Jozef. Postoje kresťanov na Slovensku k LGBT témam. In: HRABOVEC-KÝ, Pavol (ed.). Prístup k párom rovnakého pohlavia v Katolíckej cirkvi na Slovensku. Ružomberok : VERBUM, 2026, s. 9 – 19.

doc. Dr. theol. Jozef Žuffa
Teologická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave
Kostolná 1, 814 99 Bratislava
e-mail: jozef.zuffa@truni.sk

Bc. Samuel Kravec
Teologická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave
Kostolná 1, 814 99 Bratislava
e-mail: samkrao56@gmail.com